

O pětisté vlnce

Dlouho před tím, než se malí lesní mužičci naučili psát a velryby se dožívaly pěti set let, před tím, než se Namputé usídlili u hory Jaruli, žil na břehu oceánu na vysoké skále starý mistr Hatsu. Živil se lovem ryb, mořských řas a sbíráním starých škeblí. Ve chvílích, kdy právě nespravoval své sítě nebo neučil racky správně vyslovovat, sedával u útesů a maloval nepokojnou vodu. Ať se však snažil sebevíc, nikdy se mu nepodařilo zachytit tu správnou vlnu a obrázek se nepovedl. A tak se pokoušel takřka o nemožné každý den, každého měsíce, mnoha let.

Tou dobou, kdy už namaloval čtyřistaosmdesátsedmou nepovedenou vlnku a rozbil šedesátosmý štětec, vrátil se z velkého města jeho starý černý kocour. Měl ho ve své chaloupce už od narození, ale jen se ozvalo v mladé kocouří krvi volání světa, mistr opět osaměl. Čas od času mu sice přišla krásně naškrábaná pohlednice z dalekých cest a studií, ale po pravdě řečeno mistr se dávno smířil s tím, že ho už neuvidí. A tu najednou po šedesátosmém štětcu se objevil.

Hatsu měl radost, protože večery o samotě se mu už přestávaly líbit, a tak vyšel kocourovi v ústrety, aby mu pomohl se zavazadly. A nebylo jich málo. Zvláštním způsobem se stalo, že kocour jaksi zbohatl a množství věcí, které s ním přibylo k oceánu bylo takové, až se mistr obával o osud své chaloupky. A jen jí kocour uviděl, začal nespokojeně mručet:

„Na moouutě kutě vy jste se ještě nepřestěhoval, mistře. Jak vůbec můžete takhle bydlet, to nechápu. Ukáži vám několik katalogů a jistě změníte názor.“

Hatsu se rozpačitě podíval na svou chaloupku. Byla sice víc než prostá, ale staral se o ní dobře. Dával pozor, aby do ní nezatýkalo, pečoval o střechu z chaluh a omýval kameny po jejích stranách. Bydlelo se mu v ní dobře a rozhodně mu nepřišlo na mysl, že by se měl stěhovat. Když ale viděl kocourova zavazadla, povzdechl si:

„Viš moc dobře, že mi mé obydlí stačí. Ale pro oba už, koukám, bude malé. Kam tu hromadu zbytečností chceš, prosím tě, dát?“

„Tss, tss,“ zasyčel nespokojeně černý kocour. „To není hromada zbytečností, ale nezbytný zlomek civilizace, který jsem si přivezl. Hodlám tu totiž udělat spisovatelskou kariéru.“

„Tady?!“ podivil se Hatsu, ale pak mávl rukou, protože věděl, že kocour je bláznivý od malička, a uchopil dva velké kufry, aby je odnesl.

Celou cestu k chaloupce pak kolem něj kocour pobíhal a přesvědčoval ho o užitečnosti všelijakých věcí, ze kterých se kufry skládaly. Hatsu ho ale neposlouchal. Měl velikou starost, jak přesvědčí čtyřistasedm let starou velrybu, aby mu věnovala několik vousů na nový štětec. Vousy u velryb byly totiž velikou vzácností. Sehnat jich několik na nějaký ten nástroj bylo čím dál těžší. Naštěstí pro mistra žila opodál jedna velice stará a milovala umění. Jelikož ale Hatsu ještě nedokončil jediný obrázek, dávala už své vousy také nerada.

„Na moouutě, mistře, nechtěl jsem se vás dotknout,“ pokračoval ve svém přesvědčování kocour. „Vím, jak moc na té chalupě lpíte, ale pro muže vašeho uměleckého formátu jistě...“

„...Kocoure,“ skočil mu do řeči mistr a rázným pohybem položil na zem oba kufry. „Přestaň už s tím blázněním. Myslel jsem, že tě to s věkem přejde, ale je to, koukám, spíše horší. Cožpak jsi už zapomněl na svou malířskou kariéru?“

Kocour jenom zabručel a sám zvedl kufry, aby je donesl do chaloupky. Vzpomínal velice nerad na to, jak chtěl jednu obzvláště pěknou neposednou vlnku chytit, aby mu stála modelem. Kdyby nebylo mistra Hatsu, jistě by se tenkrát utopil.

Když už se jim konečně podařilo poskládat všechny kocourovy věci a vypili si šálek čaje na uvítanou, vyptával se mistr, jak bylo ve světě. Ale, i když byl kocour většinu času upovídaný, skoro nic se Hatsu nedověděl. Jeho přítel s černým kožíškem mlčel. A tak nezbylo, než zůstat trpělivý a počkat si, až z kocoura spadne stud a svěří se mu se všemi lapáliemi, které jistě zažil.

„Dnes jsem namaloval svou čtyřistaosmdesátsedmou vlnu,“ poznamenal mistr a začal tak nový rozhovor.

„Rád bych ji viděl,“ přikývl kocour. „Ale je mi jasné, že jste ji už roztrhal.“

„Roztrhal a k tomu zničil i svůj poslední štětec,“ řekl smutně Hatsu a zalil vařící vodou další konvičku čaje.

„Budu muset zítra za svítání zajít za starou velrybou a opět jí požádat o vousy.“

„Hmm,“ pokýval chápavě hlavou kocour a zvedl se ze sedátka. „Budete se muset vyzbrojit velikou dávkou diplomatických vět. Měl bych pro vás možná jedno kulaté řešení.“

„Kulantní,“ poznamenal mistr a pozoroval přítele, jak otevírá pečlivě naskládané kufry a mění pořádek v chaloupce na úplný chaos.

„Ano, ano, kulaté,“ hučel kocour ze dna čtvrtého kufru a zcela se soustředil na hledání.

Hatsu chvíli pozoroval, jak chaloupkou létají všemožně prapodivné věci z celého světa, ale potom raději vstal, odnesl konvičku i šálky do bezpečí a sedl si na práh, aby studoval pohyb malých i velkých vln.

„Jistě vás to zcela uchvátí!“ Slyšel zevnitř křičet kocoura a najednou byl rád, že je vše při starém. Pohládl racka, který stále ještě čekal na hodinu výslovnosti a nabídl mu jenom tak výuku tance.

„Cože? Slyšel jsem dobře?“ Ozvalo se takřka okamžitě z chaloupky. „Výuka tance tot' má specialita!“

Mistr s rackem na sebe spiklenecky mrkli a začali se hlasitě dožadovat nových znalostí. Během zlomku vteřiny tu stál kocour oblečený jako baletní mistr spojený s divým choreografem. Lehce ukročil na znamení mimořádně profesionálního kroku a poklonil se s půvabem sobě vlastním. A racke se začal učit. Hatsu se tiše vytratil, vzal svůj šálek čaje a zamířil k útesům, aby se díval na nepokojné moře.

Vzduch voněl solí, moře se převalovalo ve své obrovitosti. Mistr tiše vnímal ševlení větru, který si pohrával s tvářemi skal a tu, poblíž jeho nejoblíbenějšího místa, zavířila se hladina a ke skalám vytryskl obrovský gejzír.

„Buďte zdráva, milostivá,“ poklonil se slušně Hatsu, aby svou starou známou neurazil a ještě se usmál. „Cože jste tak pozdě na vycházce?“

„Oooh,“ vzdychla si stará velryba tolik, až se narodilo mnoho malých vlnek. „Slyšela jsem od přítele, že se vrátil váš kocour, a tak bych se ráda přestěhovala poněkud dále ode břehu. Víte přeci, jak mě jeho umění unavuje.“

Mistra Hatsu zamrzelo, že velrybu netěší kocourův návrat, a tak se jí snažil přesvědčit, aby zůstala. Tušil, že už nedostane žádné vousy, ale moc rád by namaloval správným způsobem tu pravou vlnku, což bez štětce nejde. Po dlouhém a naléhavém přemlouvání ale poznal, že je vše marné, a posadil se na břeh. Zdálo se, že mu kocourův příjezd spíše přitížil, ale i tak z něj chtěl mít radost.

„Už se mi také doneslo, že opět nemáte štětec, mistře,“ pokračovala velká stará dáma. „A tak jsem vám chtěla ještě naposledy věnovat nějaké ty vousy.“

Hatsu vyskočil překvapením. Takový dar vůbec nečekal. Děkoval, až se i moře pozastavovalo a sliboval věnování prvního obrazu. A když mu rackové vousy nesli a on zpíval velrybě mořskou píseň na šťastnou cestu, ohlédla se ještě na hranici obzoru a zavolala:

„Já vám ale vždycky říkala, že máte být raději zpěvák...“ a zmizela hluboko v oceánu. Hatsu ještě nějaký čas stál a díval se směrem, kterým odplula, a po chvíli se otočil a vydal se do své chaloupky, aby si z vousů vyrobil nové štětce.

Před jeho obydlím se mezitím rozvinul úplný maškarní bál. Zajímavostí kocourovy výuky byla přilákána všelijaká zvířena a ta se teď, oblečena do nezbytných kostýmů, snažila napodobit trhané pohyby mistrova přítele. Vypadalo to bez hudby natolik legračně, až se Hatsu rozesmál a rychle se zavřel v chaloupce, aby ho rozhořčený dav rozpalený tancem nepokloval. V duchu musel dát za pravdu staré velrybě, ale také se musel usmát nad tou svěží bláznivostí, která s kocourem přišla. Bylo ale třeba postrčit kocoura do správných mezí, aby se veškerý životní řád pobřeží neocitl v troskách.

„Moc dobře vím, že jste uvnitř,“ bušil slavný mistr tance na dvířka. „Viděl jsem vás přicházet a nevěšim si, že by vaše maličkost odcházela nebo vylézala oknem. Pojd'te ven!“

„Co jsem provedl?“ Zeptal se Hatsu zcela zabraný do výroby štětců.

„Vy jste se smál! A co hůře, smál jste se paní rackové, když tančila! A paní racková je mou nejtalentovanější žačkou!“

Hatsu vstal, protože poznal, že bude muset uvést věci na pravou míru a opatrně položil svou rozdělanou práci. Otevřel dveře a přísně si zvířátka změřil. Najednou bylo kolem hluboké ticho a on cítil pohled mnoha malých očíček.

„Tak dost,“ řekl kocourovi. „Přestaň tu motat život a vnášet zmatky do pořádku, který tu vždycky vládl. Podívej se na ty nešťastnice. Učit se tanec jim přeci ke štěstí nepomůže. Měly by létat a hledat něco k snědku pro své děti. Zapomněl jsi na ten výprask, který ti uštědřili naposledy jejich manželé?“

Kocour si tiše žmoulal prapodivně pestrou čepičku a zaraženě se díval do země. Hatsu věděl, že by se chtěl stát oblíbeným, ale také mu bylo jasné, že s takovou tvrdohlavostí toho jeho přítel nikdy nedosáhne.

„Vraťte se pěkně ke svým povinnostem,“ oslovil všechny okolo. „A nenechávejte se strhnout kocourovou lehkomyšlností. Večer přiveďte děti, aby vám vyprávěl ty své pohádky o světě, ale dřív mi za ním k chaloupce nechoďte. Vždyť i stará velryba se kvůli vašemu řádění odstěhovala. A to přeci není vůbec nic hezkého.“

Zvířátka se zastyděla a pomalu odcházela za svou práci. A když už stála přede dveřmi jenom paní racková, která se stále ještě cítila uražena mistrovým smíchem, položil kocour čepičku na kámen a začal beze slova všechno okolo uklízet. Zabalil všechny kufry a vynesl je vedle chaloupky, aby uvnitř nepřekážely, zametl písek zvířeny skoky tanečníků a postavil mistrovi na čerstvý čaj.

„Mrzí mě, mistře, že máte kvůli mně jen potíže,“ řekl rozpačitě, když si od něj bral Hatsu šálek. „Chtěl bych být oblíbený a slavný.“

„Já vím,“ pohladil kocoura po pacce mistr. „Na takové věci se ale musí dlouho pracovat. Nikdo se nestal slavným jenom tak. A hlavně si nesmíš hrát na něco, co nejsi.“

Kocour sklopil oči a přikývl:

„Já vím. Jenom jsem si myslel, že na zapadlém pobřeží v chaloupce z chaluh a kamení to bude jiné.“

„A vidíš, všude jsou stejná pravidla.“

„Mrzí mě také, že se velryba odstěhovala. Chtěl jsem se od ní učit filosofii hlubin.“

„Můžeš jí přeci napsat,“ navrhl Hatsu a kocourovi se rozsvítilo v očích.

„Jako vždy máte pravdu!“

A tak se stalo, že Hatsu vzal své nové štětce, odešel k útesům a maloval svou čtyřistaosmdesátosmou, čtyřistaosmdesátdevátou a čtyřistadevadesátou vlnku. Nechal kocoura zabraného do tichého čmárání na papír a věděl, že dnes už žádnou lumpárnu nevyvede.

V tichu nastávajícího večera se díval na moře a snažil se, jako už na čtyřistadevadesátkrát pochopit pohyb vln. A tak se černý kocour mistra Hatsu velice vzdělal ve filosofii hlubin a napsal slavnou stat' o její existenci. Nikdo jí ale po něm nepřečetl, protože skutečně škrábal jako kočka, čímž se stal ještě slavnějším.

Starý Hatsu namaloval svým posledním štětcem pětistou vlnku, která byla tak krásná, až se zdálo, že z papíru uteče. Tentokrát jí už neroztrhal. Dlouho se na ni díval a vzpomínal na starou velrybu, která tolik chtěla vidět nějaký jeho obraz. A protože za tak dlouhou dobu namaloval Hatsu jenom jeden, který by byl krásný a plný pochopení, pověsil si ho v chaloupce z chaluh a kamenů na stěnu a už nikdy víc nemaloval. Nechal se unášet vlnou života svého divokého kocoura a dbal na to, aby životní řád v příbřeží nikdo neporušoval.

25. 10. 1999